

תאריך הורדה: 12 יולי 2026. מקור: עמוד 6, הצפה, 8 מאי 1959 *** מתוך אתר עיתונות יהודית היסטורית, הספרייה הלאומית ואוניברסיטת תא

הבחירות המוניציפאליות באלג'יר

— מאת חן בר-גמליאל, סופר „הצופה” באלג'יריה —

. יום ראשון, היה יום בחירות באלג'יר. השמים מעוננים קמעא רוח קלה, וכרווי תעמולה מרחפים בצדי הרחובות. תושבי אלג'יר כמנהגם ביום מנוחתם אחרו קום, כמנהגם פשטו לאחר מכן אל השדות מחוץ לעיר, ולבתי השעשועים. על יד הקלפיות כמעט ואין אנשים.

המספרי, וכדי להכניס אישים מושל"מיים רבים ככל האפשר למעגל ה"פוליטי והאדמיניסטרטיבי העומד ו"עובד בשתוף עם שלטונות צרפת. 16,000 מעמדים נבהרו למועצות עירוניות, אזוריות וכפריות. ב־1300 ערים, אזורים, וכפרים, ומבין 16000 המעמ"דים שני שליש מושלמים. בשנת 1956 היו באלג'יריה 78 עיריות ו־158 אזורים מוניציפאליים, אולם מני אז שהחלה באלג'יריה מדיניות של „השכנת שלום” בדרך ארגונית—אדמיניסטרטיבית מקומית, מדיניות שפתח בה נציב אלג'יריה רוברט לקוסט. הוקמו עוד 1100 מוס"דות מוניציפאליים בכל הפנות הנד"חות של הארץ. הנציגים המוניציפא"ליים נחמנו אמנם ע"י השלטונות, וגם אלו של הערים הגדולות פוטרו ואחרים נמנו במקומם, אך לא היו אלו פקידים ממשלתיים, אלא אישים מקומיים. והמועצות המוניציפאליות נקראו בשם: „משלחות מיוחדות”, עם תום הבחירות, מניחות ה„משלחות המיוחדות” את מקומם לנבחרים, אולם במקומות רבים חוזרים אנשי המשלחות מחדש לצבודתם כנבחרי הצבור.

מר דלובריר נציג ממשלת צרפת באלג'יריה, כנאומ' בערב הבחירות הכריז: כי אחדות והאהדה באלג'יריה, שוב אינן בגדר פליצות שדו"פות. אלא מצעד של מעשים", ואכן, הלשון המשותפת שתמצא בין מעוט ארופאי ורוב מושלמי במועצות המו"ניציפאליות, יהיה להם הערך המעשי הראשון, בעתידה של אלג'יריה. **הבחירות בעיר אלג'יר** הבחירות בעיר אלג'יר, התנהלו ב־רשימות נפידות לעשרת הרובעים בעיר. הבוחרים נקראו לבהור לכל רובע מועצה עירונית משלו. וכל המועצות יחד, מהוות את המועצה המרכזית של העיר אלג'יר רבתי. 62 רשימות נלחמו על 75 המקומות ב־מועצה, מהן הובטה מראש 41 מקומות למעמדים מושלמיים. בחיים הפולי"טיים של אלג'יריה בהן חופסת אלג'יר מקום מרכזי, יותר אולי מן המגיע לה, יש בבחירות בעיר זו משנה חשיבות.

מרבית הרשימות הכריזו על עצמן כבלתי פוליטיות, דבר הנראה לכאורה כמוזר, בארץ שבה עצם הבחירות הנו כבר בגדר אקט פוליטי. אולם אין זה מפתיע, למי שמכיר את החיים הצבוריים של אלג'יר מקרוב. זה שנים מספר מפעילותם הפוקטית של המפלגות היתה אטורה באלג'יריה, יתר על כן, המפלגות הפוליטיות של צרפת אינן אהודות כלל וכלל באל־ג'יר. האלג'ירים סבורים כי משטר המפלגות של צרפת, היה בעוכריה של אלג'יריה, ע"י המשברים התכופים של הממשלות. השנאה למשטר ה־מפלגות בצרפת, היה השמן במהפכת ה־13 במאי אשתקד באלג'יר. ואכן בשנים האחרונות, תפסו את מקום המפלגות באלג'יר ועדות פטריוטיות למיניהן, עתה לצורך הבחירות קמו רשימות למיניהן באותה דרך. אמר לי מזכיר הקהילה היהודית מר רוג'ר כפן־טוקל שהיה מעמד ברשימת: לאהדות, ופעילות סוציאלית" ב רובע המרכזי של העיר: „נתאספנו כמה אנשים המכירים והמבינים ב־עסקי צבור, והחלטנו להקים רשימה, רשימתנו איננה פוליטית, וזה יתרונ' נה, שאינה קשורה בשום מפלגה, ונציגנו יכולים לראות את הבעיות המוניציפאליות בעינים פקוהות ללא דעות קדומות. המעמדים ברשימתי מציעים לצבור, את כשרם, את יושרם ואת רצונם הכן לסיע לעיני העם והנוגעים ללבם”.

הרבה אישים, גילו בדרך זו ענין במעמדתם לבחירות, וכך קמו רשימת לרוב, שגרמו לאדישות הצבור, ה־הכרעה ביויתן לא היתה קלה לבוחר, לפי שההבדלים ביניהן לא שקפו דעות פוליטיות או סוציאליות, וההכ"רעה היתה שאלה של אישיות המעמ"דים. המזכיר של הקהילה היהודית הביא לרשימתו את קולות היהודים, והראשון ברשימתו נבחר. אולם ל־צבור הרחב לא היה נפקא־מינא אם פלוני או אלמוני יהיה חבר במועצה, ביחוד שמעמדים רבים היו פגים חדשות בחיים הצבוריים. החושבים בכרו לבלות שעה של מנוחת יום ראשון מחוץ לעיר, בקולנוע או ב־בית קפה, מלבובו שעה בתור לקלפי. מערכת התעמולה הרהבה שנהלו ה־רשימות, אלפי הכרוזים שפורזו בערב הבחירות בחוצות, ושרות של מכו"ניות מכוסות פלקטים לא עוררו את התלהבות הצבור. ו־16 המעמדים ה־יהודים ברשימות השונות לא הוציאו את הבוחרים היהודים משאננוחם.

יְהוּדִי נַגִּיד הַהִשְׁתַּלְכּוּת עִם צִרְפָּת.

מועמדים יהודים הוצנו ברשימות שונות ויריבות, נראה כי כל רשימה העמידה את היהודי שלה כזי לצור קולות יהודיים. אולם שני יהודים יומי גם רשימות ועמדו בראשם. רשימתו של היהודי ויליאם לוי מזכיר התנועה הסוציאליסטית ב־אלג'יריה, היתה גם הרשימה היחידה יוצאת דופן. מר לוי יצא בראש רשימה ברובע היהודיספרדריאיטלקי באב־אל־ואד, ובמצע הבחירות שלו הוא מכריז במפורש כי הוא נגד השתלבות אלג'יריה בצרפת. באלג'יר שבה נחשג, אדם שאינו בעד אלג'־ריה־צרפתית כבונד, ראוי מר לוי ויליאם לכבוד על אומץ לבו. אמנם יהודים שפגשתי הביעו בפני את אי שביעות רצונם, שדוקא יהודי נטל לעצמו יזמה מסוג זה.

מר ויליאם לוי שולל את שני ז'ז'

פתרונות המקובלים כיום אצל שתי המהנות היריבות באלג'יריה, כי פתרונות המקובלים כיום אצל שתי ל„עצמאות” עליה נלהמים הפ.ל.ג. אולם אין גם מקום ל„אינטגרסיון”, השתלבות בצרפת. הפתרון המקובל על האירופאים, אלו ואלו מתעלמים לדבריו מן התהום המפרידה עדיין בין שתי עדות הצבור הגדולות ב־אלג'יריה. העצמאות היא פתרון ל־מושלמים בלבד, כשם שההשתלבות היא פתרון לאירופאים בלבד. לפתרון אמירז דרושה העזה, ומעוף המהשבה, פתרון שיתחשב באשיות אלג'ירינית כללית, ושיהיה קשור בעתידה של אלג'יריה עם צרפת. לפיכך סומך מר לוי את ידיו על תכניתו הכלכלית של הנגראל דה־גול, ובהשבונו הנוקב עם אנשי הימין, הוא נתלה באילן גדול זה.

מר לוי, שבעת מהפכת ה־13 במאי אשתקד, הסתתר בביתו, מפחד ש־אנשי הימין יתנכלו לחייו, אינו מהסס היום, להציג להם את השאלה, מדוע הם מעוררים רעש ומהומות למען ה„אינטגרסיון” כשבעבר הם התנגדו לפתרון זה. ז פעמים, הציעו נציגי אלג'יריה וראש ממשלת צרפת ליאון בלוס, את ה„אנטגרסיון” כפתרון ל־בעית אלג'יריה, והארופאים הכשילום, אלא שהפתרון של השתלבות עם צרפת, כה מקובל היום בצבור, שמר לוי בהכרזותיו הכנות והנכונות, רק הרץ את גורל רשימתו. הוא לא נבחר.

„דיק” יעשה את השאר יהודי אחר שעמד מאחורי רשימה שהציגה את מעמדיה במספר רובעים בעיר, היה העו"ד המפורסם באלג'יר, בן־שטרית. לפני כשנתיים הוא נת־מנה כסגן יו"ר „המשלחת המיוחדת” שנהלה את עניני העיר אלג'יר. לאחר שחברי המועצה וראש העיריה פוטרו בעקבות מצב ההרום, רשימתו כללה את אנשי המשלחת. במצע הבחירות הוא פנה אל הצבור בשקול דעת הגיוני ופשוט. השלטונות מנו אותו ואת מעמדי רשימתו כ„משלחת מיו"דת” לנהל את העיר בשנתיים האחר־ונות, מפני שמצאה אותם ראויים ומכשרים, מדוע לא יבחר בהם גם הצבור בשל כך. ומר בן־שטרית מצ"ביע על הישגי אנשי משלחתו ופעי"ליה, שלמרות העלאת יוקר החיים, הם הצליחו שלא להעלות את המסים, והמסים תופסים את המקום העקרי במצע. ומי רוצה שלם מסים ? המסים הם הצד השווה והמשותף לכל שכבות הצבור, למושלמים כאירופאים, ועל הצדדים המשותפים מבטיח בן שטרית את הנגות. לשם כך אף המציא סיסמת בחירות קצרה וקולעת: „דיק”. דיק הוא ראשי התבות של המלים הצרפ־תיות „דפנס אינטרה קומין” (הנגה על האינטרסים המשותפים). אלא ש־באלג'יר להצלחת רשימה זקוקים גם לנימה פוליטית, ורשימת „דיק” ש־הכריזה על עצמה כבלתי פוליטית, לא יכלה לותר על נימה זו.

„אחדות ונאמנות באלג'יר רבתי, דיק יעשה את השאר” קראו כרוזי הבהירות של הרשימה, ה„שאר” אינו אלא אותו „שאר” מפורסם של הנגראל דה־גול. כאשר הציע הנגראל את פתרונותיו הכלכליים, הכריז כי על ה„שאר” — הפוליטי יידון עם הנציגים האלג'ירנים וה„שאר” הזה, מודיע בן שיטרת, יעשו מעמדי רשימתו. ה„שאר” שלו, ברור ומבין מאליו, היא השתלבות אלג'יריה ב־צרפת.

השתלבות עם צרפת
פתרון יחידי?

אולם בשעה, שההשתלבות עם צר־פת, היא אצל „דיק” בגדר „שאר”, הרי אצל „רשימת אלג'ירי־פרנסים ב־דרך ההשתלבות” היא ראש דאגתם. ברשימה זו התאחדו כל התנועות ה־פטריוטיות של העיר, שקמו בשנים האחרונות כדי להגן על האינטרסים של הארופאים באלג'יריה. תנועות פס־ריוטיות אלו זוקפות לזכותן את המהפכה הגדולה באלג'יר ב־13 מאי אשתקד. ועם הלת הזהר של מהפכה זו הם באים אל הצבור. רשימה זו היא הגדולה ביותר, והיחידה שהציגה את מעמדיה ב־8 מתוך עשרת הרוב־עים בעיר. רשימה זו שתנועות רבות מימנו את תעמולת הבהירות שלה הציפה את העיר בכרוזיה. בנאומי הבחירות הכטיחו מעמדיה, כי הם יוכיחו בעבודתם המוניציפאלית, קבל עם ועדה, כי ה„אנטגרסיון” אינה סיסמא מיטטית ואבסורדית, כפי ש־מצהירים עתונים שמאליים בצרפת.

אלא המוצא היחידי לבעית אלג'יריה הכאובה. ברשימה זו שבין מחולליה עומדים גם אלמנטים אנטישמיים. מצויים שני יהודים. מבין שני היהודי דים שהצליחו להבחר, האחד מ־רשימה זו.